HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

[א]באסרטיא ופרה רצה בין הכרמים הרי זו אבידה [ב]טלית בצד גדר קרדום בצד גדר ופרה רועה בין [א] הכרמים אין זו אבידה ג' ימים זה אחר זה הרי זו אבידה [ג]ראה מים ששוטפין ובאין הרי זה גודר בפניהם אמר רבא [1]לכל אבידת אחיך [ד]לרבות אבידת קרקע א"ל רב חנניה לרבא תניא דמסייע לך ראה מים ששוטפין ובאין הרי זה גודר בפניהם א"ל אי משום הא לא תסייעי הכא במאי עסקינן בדאיכא עומרין אי דאיכא עומרין מאי למימרא לא צריכא דאית בה עומרין דצריכי לארעא מהו דתימא כיון דצריכי לארעא כי גופה דארעא דמיין קמ"ל: מצא חמור ופרה [וכו']: הא גופה קשיא אמרת מצא חמור ופרה רועין בדרך אין זו אבידה רועין בדרך הוא דלא הוו אבידה הא רצה בדרך ורועה בין הכרמים הויא אבידה אימא סיפא חמור וכליו הפוכים ופרה רצה בין הכרמים הרי זו אבידה רצה בין הכרמים הוא דהויא אבידה הא רצה בדרך ורועה בין הכרמים אין זו אבידה א)אמר אביי [2]יגיד עליו ריעו תנא רועה בדרך דלא הויא אבידה והוא הדין לרועה בין הכרמים תנא רצה בין הכרמים דהויא אבידה והוא הדין לרצה בדרך א"ל רבא אי יגיד עליו ריעו ליתני קילתא וכ"ש חמירתא ליתני רצה בדרך דהויא אבידה וכ"ש רצה בין הכרמים ולתני רועה בין הכרמים דלא הויא אבידה וכ"ש רועה בדרך אלא אמר רבא רצה ארצה לא קשיא [ה]הא דאפה לגבי דברא הא דאפה לגבי מתא רועה ארועה נמי לא קשיא כאן באבידת גופה כאן באבידת קרקע [ו]כי קתני רועה בדרך לא הויא אבידה הא רועה בין הכרמים הויא אבידה באבידת קרקע וכי קתני רצה בין הכרמים הויא אבידה הא רועה בין הכרמים לא הויא אבידה באבידת גופה דרצה בין הכרמים ב)מסקבא ורועה בין הכרמים לא מסקבא נהי דלא מסקבא תיפוק ליה משום אבידת קרקע [ז]בדכותי ותיפוק ליה משום אבידת גופה דדלמא קטלו לה [ח]באתרא דמתרו והדר קטלי ודלמא אתרו בה אי אתרו בה ג)ולא אזדהרו בה ודאי אבידה מדעת היא: החזירה וברחה החזירה וברחה [וכו']: א"ל ההוא מדרבנן לרבא אימא השב חדא זמנא תשיבם תרי זמני א"ל ד)השב אפי' ק' פעמים משמע ה)תשיבם [ט]אין לי אלא לביתו לגינתו ולחורבתו מנין ת"ל תשיבם מ"מ ה"ד אי דמינטרא פשיטא אי דלא מינטרא אמאי לעולם [י]דמינטרא והא קמ"ל דלא בעינן דעת בעלים וכדר' אלעזר ו)דאמר [כ]הכל צריכין דעת בעלים [ל]חוץ מהשבת אבידה שהתורה ריבתה השבות הרבה [3]שלח תשלח ז)אימא שלח חדא זימנא תשלח תרי זמני א"ל שלח [מ]אפי' מאה פעמים משמע תשלח אין לי אלא לדבר הרשות [נ]לדבר מצוה מנין ת"ל תשלח מ"מ א"ל ההוא מדרבנן לרבא ואימא [4]הוכח חדא זימנא תוכיח תרי זמני א"ל [ס]הוכח אפי' ק' פעמים משמע תוכיח אין לי אלא הרב לתלמיד תלמיד לרב מנין ת"ל הוכח תוכיח [ע]מ"מ [5]עזוב תעזוב עמו אין לי אלא בעליו עמו שאין בעליו עמו מנין ת"ל עזב תעזוב [פ]מ"מ [6]הקם תקים עמו אין לי אלא בעליו עמו שאין בעליו עמו מנין ת"ל הקם תקים [צ]מ"מ ולמה ליה למכתב פריקה ולמה ליה למכתב טעינה צריכי דאי כתב רחמנא פריקה הוה אמינא משום דאיכא צער בעלי חיים ואיכא חסרון כיס אבל טעינה דלאו צער בעלי חיים איכא ולא חסרון כיס איכא אימא לא ואי אשמעינן טעינה משום דבשכר אבל פריקה דבחנם אימא לא צריכא ולר"ש ח)דאמר אף טעינה בחנם מאי איכא למימר לר"ש לא מסיימי קראי למה לי למכתב הני תרתי ולמה לי למכתב אבידה צריכי דאי כתב רחמנא הני תרתי משום דצערא דמרה איתא וצערא דידה איתא אבל אבידה דצערא דמרה איתא וצערא דידה ליתא אימא לא ואי אשמעינן אבידה משום דליתא למרה בהדה

אבל

אסרטיא. דרך כבושה לרבים: **ששוטפין ובאין.** לשדה חבירו: **אמר רבא לכל אבידת כו'.** מילתא באפיה נפשיה היא דאמרה רבא בבי מדרשא: **מאי למימרא.** ותיפוק ליה משום עומרין שישנן בכלל אבידה דדמו לפרטא דשה ושלמה ולמה לי לכל לרבוינהו: **רועה בדרך.** איכא תרתי למעליותא חדא דרועה ועוד דאפילו רצה לא מסתקבא. רצה בין הכרמים איכא תרתי לגריעותא חדא דרצה ועוד דכרמים מסקבי לה. רצה בדרך איכא חדא לגריעותא דרצה ומתקלקלת בריצתה אי נמי תלך למרחקים. רועה בין הכרמים חדא לגריעותא דזימנין דמסתקבא: **והא באבידת גופה כו'.** מפרש ואזיל לה: **באבידת קרקע.** וחייב להוציאה משום הפסד כרמים: **לגינתו ולחורבתו מנין.** דהויא השבה ופטור: **דעת בעלים.** לומר לו שמור פרתך שהחזרתיה לגינתך שמצאתיה אובדת: **הכל צריך דעת בעלים.** גנב גזלן וד' שומרים שהשיבו צריכין להודיעו ואם לא הודיעו ומתה או נגנבה חייבים באחריותן דכיון דידע שאבדה ולא ידע שהושבה לא נזהר בה ולא מאכילה: **שלח.** לגבי שלוח הקן: **תרתי זמני.** והא תנן ט) שלחה וחזרה שלחה וחזרה אפי' ארבע וה' פעמים חייב: **לדבר הרשות.** שאין צריך לצפור אלא לאוכלה: **לדבר מצוה מנין.** היה צריך לטהר בו את המצורע מנין שאסור באם על הבנים ת"ל תשלח: **עזב תעזוב.** פריקה: **הקם תקים.** טעינה: **חסרון כיס.** שהבהמה מתקלקלת: **משום דבשכר.** שנותנין לו שכר. דאיכא למ"ד לקמן (דף לב.) טעינה בשכר פריקה בחנם: **לא מסיימי קראי.** הי משמע טעינה והי משמע פריקה ואי כתב חדא הוה אמינא לפריקה אתא אבל טעינה לא כתב רחמנא אידך לטעינה: **למה לי למכתב אבידה.** השבת אבידה לכתוב או הא או הא וליגמר מניה דהא כולהו אזהרת ממון ישראל הוא: **לצערא דמרה.** הוא העומד שם ואין יכול לטעון לבדו וכן לפרוק: **דליתא למרה בהדה.** שיטרח בהשבתה:

דאיתיה

קורדום בצד גדר. פירשתי לעיל (כה: סד"ה ואם נטל): **למה לי למכתב רחמנא פריקה כו'.** אין לפרש למה לי דכתב כוליה קרא דפריקה או דטעינה דא"כ היכי קאמר אי אשמועינן טעינה דבשכר הא משמע לקמן (דף לב.) דטעינה לא הוי בשכר אלא משום דנכתב פריקה ועוד דלא שייכא הך צריכותא אלא לקמן אלא י"ל למה לי דכתב רחמנא יתורא דמרבינן אין בעליו עמו בפריקה ולמה לי דכתב בטעינה: **לרבי שמעון לא מסיימי קראי.** תימה דלקמן (דף לב.) משמע דקרא דנופלים בדרך לא מסיים לר"ש דהוי בטעינה דטעונייהו עלייהו משמע ואי לא כתב אלא חד הוה מוקמי ליה בפריקה אבל קרא דרובץ תחת משאו לא משמע לכ"ע אלא בפריקה וכשנכתבו שניהם ע"כ גם לר"ש קרא דנופלים בדרך הוי בטעינה וא"כ לר"ש לא יכתוב אלא חד יתורא לאין בעליו עמו בקרא דנופלים בדרך וי"ל דרובץ תחת משאו נמי לא מסיים לר"ש דאפשר למשמע בטעינה דע"י שאין הרבה בני אדם לטעון מכביד המשוי על הבהמה ורובצת ולקמן לא אצטריך למימר דלא מסיימי אלא אקרא דנופלים בדרך והא דפריך לקמן (דף לב:) והא וחדלת בפריקה הוא דכתיב לא הוי אלא אליבא דרבנן דלר"ש מלי למהוי בטעינה:

אבל

מסורת הש"ס

א) [יבמות לא: וש"נ], ב) [פי' עושה בה חבורה ערוך ערך סקב], ג) צ"ל ולא איהדרו בה מהרש"ס, ד) חולין פז., ה) ב"ק נז., ו) [ב"ק שם], ז) חולין קמא., ח) [לקמן לב.], ט) [בחולין קמא.],

◆

תורה אור השלם

1 וְכֵן תַּעֲשֶׂה לַחֲמֹרוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְשִׂמְלָתוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְכָל אֲבֵדַת אָחִיךָ אֲשֶׁר תֹּאבַד מִמֶּנּוּ וּמְצָאתָהּ לֹא תוּכַל לְהִתְעַלֵּם: דברים כב ג

2 יַגִּיד עָלָיו רֵעוֹ מִקְנֶה אַף עַל עוֹלֶה: איוב לו לג

3 שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ לְמַעַן יִיטַב לָךְ וְהַאֲרַכְתָּ יָמִים: דברים כב ז

4 לֹא תִשְׂנָא אֶת אָחִיךָ בִּלְבָבֶךָ הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ אֶת עֲמִיתֶךָ וְלֹא תִשָּׂא עָלָיו חֵטְא: ויקרא יט יז

5 כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שֹׂנַאֲךָ רֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ וְחָדַלְתָּ מֵעֲזֹב לוֹ עָזֹב תַּעֲזֹב עִמּוֹ: שמות כג ה

6 לֹא תִרְאֶה אֶת חֲמוֹר אָחִיךָ אוֹ שׁוֹרוֹ נֹפְלִים בַּדֶּרֶךְ וְהִתְעַלַּמְתָּ מֵהֶם הָקֵם תָּקִים עִמּוֹ: דברים כב ד

◆

הגהות הגר"א

[א] גמ' ופרה רועה בין הכרמים נ"ב העשבים וכ"ה ברי"ף וש"פ (ועמ"ש רבינו בח"מ סי' רס"א ס"ק ה):

◆

רבינו חננאל

איסטרטא. אמר רבה אמר קרא לכל אבידת אחיך לרבות אבידת קרקע: קתני רישא רועים בדרך אינה אבידה הא רצים בדרך ורועים בכרמים אבידה היא. וקתני סיפא רצה בכרמים הרי זו אבידה הא רועים אינה אבידה קשיא רישא אסיפא. ופריק רבא הכי רצה ופניה כלפי השדה אבידה היא וחייב להחזיר. רצה ופניה כלפי המדינה אינה אבידה. רועה בדרך ואפי' רועה בכרמים אינה אבידה אבל יש בה אבידת קרקע שאוכלת הזמורות ומפסדת הכרם והאי דקתני רצה בין הכרמים הויא אבידה באבידת גופה כי בריצתה מכה בזמורות והן נשברות ונחבלת אותה זמורות הכרם ועושין בה חבורות וזהו פי' מסתקבא כי סיקוב זה לשון חבורה הוא. א) והא דתניא רועה בכרמים אינה אבידה בכרמי כותי' אבידת קרקע ליכא דהא קרקע כותים הוא. אבידת גופה ליכא דהא רועים מעט מעט והילוכם בניחותא ואין סיקוב. השב אפי' ק'

רבינו חננאל (המשך)

פעמים תשיבם אפי' לגינתו ולחרבתו דיו. אמר ר"א הכל צריכין דעת [בעלים] חוץ מהשבת אבידה (לבעלים) שהרי ריבתה התורה בה השבות הרבה. וכן שלח תשלח את האם חייב לשלחה אפי' ק' פעמים ואפי' צריך לה לדבר מצוה כגון טהרת מצורע וכיוצא בו אפי' הכי חייב לשלח האם וכן דין הוכח תוכיח אפי' ק' פעמים ואפי' תלמיד לרב. וכן דין עזוב תעזוב וכן הקם תקים בין בעליו עמו בין אין בעליו עמו

א) עי' לעיל ד' ל ע"ב בד' רבינו גבי הא דאמרי' שם משום דמסקב לי' למרעה.

עין משפט נר מצוה

קנד א ב מיי' פט"ו מהל' אבידה הלכה ב ה סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רס סעיף ט:

קנה ג ד מיי' שם פי"א הלכה כ סמג שם טוש"ע ח"מ סי' רנט סעיף ט:

קנו ה ו ז ח מיי' פט"ו שם הל' ג ד סמג שם טוש"ע ח"מ סי' רסא סעיף ב:

קנז ט י מיי' שם פי"א הל' יד טו סמג שם טוש"ע ח"מ סי' רסז סעיף א:

קנח כ מיי' פ"ד מהל' גניבה הל' י ועיין בהשגות ובמ"מ ופ"א מהל' גזילה הל' ח סמג עשין עא טוש"ע ח"מ סי' שנה סעיף א:

קנט ל מיי' פי"א מהל' אבידה הל' טז סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רסז סעיף א:

קס מ מיי' פי"ג מהל' שחיטה הל' ה סמג עשין סה טוש"ע י"ד סי' רצב סעיף ה:

קסא נ מיי' שם הל' יט:

קסב ס ע מיי' פ"ו מהל' דיעות הל' ז סמג עשין יא:

קסג פ צ מיי' פי"ג מהל' רוצח הל' ח סמג עשין פא טוש"ע ח"מ סי' רעב סעיף ז:

◆

מוסף רש"י

אין לי אלא לביתו. השב, השבה מעלייתא משמע, **לגינתו ולחורבתו מנין.** דסגי ליה למולא בהשבתו לגינתן דבעלים (ב"ק נז.). **הכל צריכין דעת בעלים.** גונב וגוזל או אחד מארבעה שומרין שהחזירו צריך להודיעו לבעלים ואם לא הודיעו חייב המחזיר באחריותן (שם). **שלח אפילו מאה פעמים משמע.** שלח לעולם משמע ורבוי דתשלח להכי הוא דאתי, **אין לי.** דצריך שילוח אלא לדבר הרשות, **לדבר מצוה.** כגון קן יולדת וטהרת מצורע (חולין קמא.).